Samenvatting

Het voorstel heeft betrekking op de actualisering van de lijst van categorieën waarvoor de raad adviesrecht heeft bij aanvragen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) als bedoeld in artikel 16.15a Omgevingswet.
Voorgesteld wordt het bestaande uitgangspunt uit 2021 te continueren; daarbij geldt dat de raad adviseur is bij alle BOPA's, behalve voor de categorieën die expliciet van het adviesrecht zijn uitgezonderd.
De voorgestelde actualisering betreft voornamelijk een aanpassing van de uitzonderingscategorieën voor woningbouwplannen. Door aanvullende criteria op te nemen voor woningbouwontwikkelingen in het centrumgebied worden woningbouwprojecten met een grotere ruimtelijke impact alsnog aan de raad voorgelegd voor advies. Daarmee wordt het adviesrecht ten opzichte van de huidige regeling verruimd.

1. Beslispunten

1. de raad voor te stellen de geactualiseerde lijst van adviesrecht voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (bopa's), waarvoor de raad als adviseur zoals bedoeld in art. 16.15a Omgevingswet is aangewezen, overeenkomstig bijlage 3 van het raadsvoorstel en ter vervanging van het raadsbesluit en lijst van 22 juni 2021, vast te stellen;
2. de raad hierbij tevens voor te stellen om op aanvragen voor een omgevingsvergunning voor bopa's die zijn ingediend vóór inwerkingtreding van de lijst van gevallen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten als bedoeld onder beslispunt 1 de lijst van 22 juni 2021 toe te passen.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 1 oktober 2026:

Conform.

2. Aanleiding

De raad heeft op grond van artikel 16.15a Omgevingswet de bevoegdheid categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen waarvoor voorafgaand aan de besluitvorming door het college advies van de raad nodig is.
De gemeenteraad heeft hiervoor in 2021, bij het raadsbesluit over de *Transitieaanpak Omgevings-plan,* al een lijst vastgesteld. Deze lijst is tegelijk met de Omgevingswet in januari 2024 in werking getreden. Daarbij is afgesproken dat het adviesrecht zou worden geëvalueerd zodra er voldoende ervaring mee was opgedaan. Naar aanleiding van deze evaluatie wordt voorgesteld de bestaande lijst met uitzonderingscategorieën voor het adviesrecht bij bopa's te actualiseren.

3. Beoogd effect

De gemeenteraad bepaalt via het vaststellen van de lijst met categorieën bij welke buitenplanse omgevingsplanactiviteiten advies aan de raad wordt gevraagd.
Op grond van de lijst worden alle bopa's voor advies aan de raad voorgelegd tenzij één van de uitzonderingen van toepassing is. Als een initiatief valt onder één van de in de lijst opgenomen uitzonderingscategorieën, is het adviesrecht van de raad daarmee niet van toepassing en beslist het college zelfstandig. Aanvragen voor een bopa die niet onder één van de uitzonderingscategorieën zijn te scharen, worden voor advies aan de raad voorgelegd.

Het voorstel draagt bij aan een duidelijke en doelmatige invulling van de verantwoordelijkheden van raad en college binnen het omgevingsrecht. Daarbij staat centraal dat de raad haar sturende en kaderstellende rol primair invult via het vaststellen van beleid en ruimtelijke kaders, terwijl het adviesrecht gericht wordt ingezet bij daarvoor aangewezen gevallen.

Met het voorstel wordt een goed evenwicht nagestreefd tussen enerzijds de wens om de controlerende taak maximaal in te vullen en anderzijds de kaderstellende rol van de raad en het behouden/krijgen van voortgang in de diverse maatschappelijke opgaven, zoals de versnellingsopgave bij woningbouwplannen.

De belangrijkste wijziging betreft een aanpassing van de uitzonderingscategorieën voor woningbouw-plannen. Door aanvullende criteria op te nemen voor woningbouwontwikkelingen in het centrumgebied worden projecten met een grotere ruimtelijke impact alsnog aan de raad voorgelegd voor advies. Woningbouwplannen in dit gebied worden aan de raad voorgelegd als één van de genoemde criteria aan de orde is. Daarmee wordt het adviesrecht ten opzichte van de huidige regeling verruimd.

In de "Nadere toelichting adviesrecht raad bij BOPA's" is de context van het adviesrecht voor Bopa's binnen de Omgevingswet nader toegelicht, onder meer in relatie tot de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan. Ook is aangegeven aan welke beoordelingskaders de Bopa door de raad moet worden getoetst in het geval het adviesrecht aan de orde is. Net als het college moet de raad daarbij beoordelen of het initiatief aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de fysieke leefomgeving. Daarbij is relevant of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (Etfal) en of het initiatief past binnen het gemeentelijke beleid en de ruimtelijke visie(s).
Per uitzonderingscategorie van de lijst is een uitgebreide uitwerking met toelichting en voorbeelden opgenomen, zodat een goed beeld kan worden verkregen van de afzonderlijke categorieën en de vraag wanneer het adviesrecht wel / niet van toepassing is. Het is van belang dat zowel voor de raad als voor initiatiefnemers aan de voorkant van het proces helder is wanneer advies aan de raad moet worden gevraagd. Dit heeft namelijk gevolgen voor de doorlooptijd en de kosten van een project.

Global Goals (SDG's)

3. Goede gezondheid
7. Duurzame energie
8. Goede banen en economische groei
11. Duurzame steden en gemeenschappen
13. Klimaatactie
14. Leven onder water
15. Leven op het land
17. Partnerschappen voor de doelstellingen

4. Argumenten

1.1 Het adviesrecht wordt gericht ingezet bij ontwikkelingen met een grotere ruimtelijke impact
Het voorstel handhaaft het bestaande uitgangspunt dat de raad adviseur is bij alle BOPA's, behoudens de vastgestelde uitzonderingscategorieën. Door aanvullende criteria op te nemen voor woningbouwontwikkelingen in het centrumgebied wordt het adviesrecht verruimd voor woningbouwprojecten met een grotere ruimtelijke impact. Daarbij is specifiek gekozen voor het centrumgebied, omdat de verdichtingsopgave hier complexer is dan in andere delen van de stad en ontwikkelingen doorgaans een grotere ruimtelijke en maatschappelijke impact hebben. Om die reden is betrokkenheid van de raad bij grotere woningbouwprojecten in dit gebied wenselijk.

1.2 De kaderstellende rol van de raad blijft het primaire sturingsinstrument
De grootste invloed van de raad ligt bij het vaststellen van beleidsmatige en ruimtelijke kaders zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Juist door aan de voorkant duidelijke kaders te stellen, ontstaat aan de achterkant meer duidelijkheid, voorspelbaarheid en snelheid in de uitvoering. Hierdoor kan de raad haar sturende en kaderstellende rol het meest effectief uitoefenen. Het

adviesrecht vormt hierop een aanvulling en wordt ingezet voor de gevallen die de raad daarvoor heeft aangewezen.

1.3 Het voorstel sluit aan bij de doelstellingen van de Omgevingswet
De Omgevingswet beoogt een doelmatige en voorspelbare besluitvorming. Met de voorgestelde actualisering van de lijst wordt een balans gezocht tussen bestuurlijke betrokkenheid van de raad en voortgang van maatschappelijke opgaven zoals de woningbouwopgave.

1.4 Vergelijkbare lijsten bij andere gemeenten
Ook is gekeken naar de lijsten voor adviesrecht van andere gemeenten. Ofschoon er veel variaties in lijsten zijn, is het beeld dat de Maastrichtse lijst voor adviesrecht aansluit bij de gangbare gemeentelijke praktijk. Veel van de opgenomen categorieën komen overeen met die van andere gemeenten. Ook wordt veelal aangesloten bij vastgesteld beleid en worden kleinere ontwikkelingen, vergelijkbaar met de voormalige kruimelgevallen, uitgezonderd.

2.1 *Overgangsrecht voor lopende aanvragen*
Aanvragen voor omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten die zijn ingediend voor bekendmaking en inwerkingtreding van de geactualiseerde lijst zullen worden afgedaan op basis van de lijst van 22 juni 2021.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 Vertraging en extra kosten van projecten
Het adviesrecht vormt een extra stap binnen de besluitvormingsprocedure. Een verruiming van het adviesrecht zal leiden tot langere doorlooptijden en hogere kosten voor initiatiefnemers.

1.2 Extra druk op de raadsagenda
Door de uitbreiding van het aantal adviesplichtige aanvragen zullen meer voorstellen aan de raad (en college) worden voorgelegd. Dit vraagt extra aandacht in de planning van de raad.

1.3 Extra inzet van de ambtelijke organisatie
Een groter aantal adviesprocedures leidt tot extra werkzaamheden voor de ambtelijke organisatie bij de voorbereiding, afstemming en behandeling van aanvragen.

6. Financiële gevolgen

Het toevoegen van extra criteria bij de uitzonderingscategorie voor woningbouwplannen (categorie 2 en 11) maakt dat het adviesrecht vaker van toepassing is (voor woningbouwplannen in het aangegeven gebied). Dit leidt bij de aangewezen categorieën tot langere doorlooptijden en vraagt ook meer inzet in de voorbereiding. Naar verwachting leidt dit ook tot een toename in het aantal raadsvoorstellen. Uitgangspunt is dat dit binnen de bestaande capaciteit wordt opgevangen, met mogelijk wel een herprioritering van taken als gevolg. Dat is echter afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen. Dit voorstel heeft daarmee geen directe financiële gevolgen voor de gemeente. Langere doorlooptijden en uitgebreidere procedures hebben wel (financiële) gevolgen voor initiatiefnemers, zoals ook in de brief door de corporaties aangegeven.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

De aangepaste lijst zal na accordering door de raad en bekendmaking gaan gelden voor nieuwe aanvragen omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

8. Communicatie

De nieuwe lijst zal op de reguliere wijze worden gepubliceerd.